

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/107/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7516202868
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Matyiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7516202868.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Matyiovej a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Andrey Galdunovej v spore žalobkyne Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., so sídlom Bajkalská 30, Bratislava, IČO: 31 335 004, proti žalovaným 1/Z. C., P. X.X.XXXX, Y. H. U., P. U., 2/ G. C., P. XX.X.XXXX, Y. Y. XX/IA, XXXX Q., Rakúsko, o zaplatenie 28.228,30 € s prísl., o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Košice - okolie 14C/166/2016 zo dňa 7.8.2017

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok v napadnutom výroku o lehote na plnenie uloženej peňažnej povinnosti a vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice - okolie rozsudkom uložil žalovaným povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 25.203,13 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 25.203,13 € od 9.2.2016 až do zaplatenia v mesačných splátkach po 200 € počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku, vždy do konca bežného mesiaca pod následkami straty výhod splátok, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100 %.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala od žalovaných zaplatenia sumy 28.228,30 € spoločne a nerozdielne spolu s úrokom 6,59 % ročne z úveru 24.188,79 € od 1.2.2016 do zaplatenia a s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 25.203,13 € od 1.2.2016 do zaplatenia a náhrady trov konania z dôvodu porušenia zmluvných podmienok a nesplácania žalobkyňou poskytnutého úveru. Žalobkyňa skutkovo odôvodnila svoju žalobu tým, že dňa 20.12.2011 uzavrela so žalovanými zmluvu o stavebnom sporení č. XXXXXXX X XX, zmluvu o medziúvere č. XXXXXX X XX a zmluvu o stavebnom - spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXX X XX, na základe ktorých poskytla žalovaným medziúver vo výške 25.000 €. Žalovaní sa zaviazali do pridelenia cieľovej sumy splácať úroky medziúveru vo výške 6,59 % ročne pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 137,30 € a do pridelenia cieľovej sumy vkladať na účet stavebného sporenia pravidelné mesačné vklady vo výške 40 €. Po pridelení cieľovej sumy zmluvy o stavebnom sporení sa žalovaní zaviazali splácať stavebný úver vrátane úrokov vo výške 4,7 % ročne pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 187,30 €. Žalovaní však porušili zmluvne dohodnuté podmienky a úver prestali riadne a včas splácať. Žalobkyňa listom zo dňa 10.10.2014 vyzvala žalovaných na doplatenie omeškaných splátok pričom ich upozornila, že v prípade ak omeškané splátky nezaplatia, pristúpi k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru. Keďže žalovaní omeškané splátky neuhradili, listom zo dňa 8.1.2015 ich žalobkyňa vyzvala na splatenie celého zostatku úveru s príslušenstvom. Ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru činil zostatok úveru sumu 25.203,13 €, pozostávajúci z istiny 24.188,79 € a nezaplatených úrokov a poplatkov z úveru vo výške 1.014,34 €. Uviedla, že vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru úverová zmluva nezaniká a v zmysle článku VI bodu 3. a 4. úverovej zmluvy sa istina úročí dohodnutým úrokom za úver vo výške 6,59 % ročne a zároveň celý zostatok dlhu ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne.

Žalovaní súhlasili s tvrdeniami žalobkyne a potvrdili, že uzavreli predmetnú zmluvu, na základe ktorej im žalobkyňa poskytla úver na rekonštrukciu staršieho domu. V dôsledku straty zamestnania žalovanej 2/ sa však ich príjmy nepredpokladane znížili a neboli schopní úver riadne a včas splácať. Potvrdili aj mimoriadnu splatnosť úveru a tiež, že po mimoriadnej splatnosti neuhradili žiadnu sumu na tento úver. Z dôvodu zlej finančnej situácie však žiadali, aby im súd prvej inštancie povolil splácať dlh v mesačných splátkach po 200 €.

3. Súd prvej inštancie mal skutkové tvrdenia žalobkyne za preukázané listinnými dôkazmi ako aj tvrdeniami žalovaných. Na vec aplikoval ustanovenia § 261 ods. 3 písm. d/, § 261 ods. 6 písm. d/, § 261 ods. 7, § 497, § 506 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, § 52 ods. 2, § 52 ods. 3, § 52 ods. 4, § 54 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka a § 4 ods. 1 písm. a/, c/, h/ až j/ zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „ZoSÚ“). Konštatoval, že v prípade zmluvy o úvere ide v zmysle Obchodného zákonníka o tzv. absolútny obchod, nakoľko však žalovaní uzavreli predmetné zmluvy ako fyzické osoby - spotrebiteľia, považoval za potrebné posudzovať tieto zmluvy v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch a aplikovať na ne aj ustanovenia na ochranu spotrebiteľa. Preskúmal zmluvu o medziúvere a zmluvu o stavebnom úvere, ktoré zmluvné strany uzavreli, zmluvné podmienky a obchodné podmienky žalobkyne týkajúce sa predmetného úveru a dospel k záveru, že tieto neobsahujú žiadne neprijateľné podmienky, ktoré by znevýhodňovali postavenie spotrebiteľov, ani také, ktoré by boli v zjavnom nepomere v neprospech dlžníkov. Taktiež nezistil ani rozpor obchodných podmienok žalobkyne s platnou právnou úpravou alebo dobrými mravmi. V konaní mal za nesporné, že žalovaní ako dlžníci porušili zmluvné podmienky a splátky žalobkyňi nezasielali pravidelne. Ku dňu 8.1.2015 vyhlásila žalobkyňa mimoriadnu splatnosť úveru (zosplatnenie) s tým, že vyzvala žalovaných, aby úver, ktorý pozostával z istiny vo výške 24.188,70 € a zmluvných úrokov za úver, ktoré ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti činili 1.014,34 €, splatili do 30 dní od vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, t.j. do 8.2.2015. Žalovaní si však túto povinnosť nesplnili, a preto súd prvej inštancie zaviazal žalovaných zaplatiť dlžnú sumu ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, t. j. 25.203,13 € a od 9.2.2015 až do zaplatenia úrok z omeškania zo sumy 25.203,13 € vo výške 5 % ročne. Úrok z omeškania súd priznal nasledujúci deň po lehote, v ktorej mali žalovaní uhradiť dlhovanú sumu žalobcovi. Zároveň žalovaným povolil splatiť dlžnú sumu s príslušenstvom v mesačných splátkach po 200 € vzhľadom na príjmy a výdavky, zohľadniac, že navrhovaná splátka je vyššia ako pôvodná. V prevyšujúcej časti týkajúcej sa úroku z úveru, ktorú si žalobkyňa uplatnila z dlžnej úverovej istiny vo výške 6,59 % ročne súd zamietol ako nedôvodnú z dôvodu, že žalobkyňa si uplatnila tento úrok k zosplatneniu úveru (mimoriadna splatnosť úveru k 8.1.2015) napriek tomu, že po splatnosti úveru má veriteľ (žalobkyňa) právo už len na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažaniu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úroku z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahu medzi účastníkmi. Súd prvej inštancie mal za to, že pokiaľ veriteľ pristúpil k tzv. zosplatneniu úveru, nastupuje režim platenia úrokov z omeškania, a nie úrokov z úveru. Žalobkyňa preto úrok z úveru nepriznal a poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR IV.ÚS 476/2015-14 zo dňa 18.9.2012.

4. Rozsudok vo výroku v rozsahu, ktorým súd povolil žalovaným splácať súdom priznaný nárok v splátkach po 200 € mesačne a proti výroku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, napadla žalobkyňa odvolaním z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/, f/, h/ CSP. Nesúhlasila s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorým zamietol uplatnený nárok a nepriznal zmluvné úroky z úveru vo výške 6,59 % ročne po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru. Stotožnila sa síce s názorom súdu, že záväzok vyplývajúci zo zmluvy o úvere je absolútnym obchodom a súčasne spotrebiteľským vzťahom v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a spotrebiteľským úverom podľa ZoSÚ. Namietala však dôvody nepriznania uplatňovaného úroku za úver po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru. Uplatnený nárok veriteľa na zmluvný úrok za úver od poskytnutia peňažných prostriedkov až do ich reálneho vrátenia (nie len do momentu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti) vyplýva priamo z Obchodného zákonníka a nevylučujú ho ani ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, či ustanovenia iných právnych predpisov prijatých na ochranu spotrebiteľa. Ustanovenie § 497 Obchodného zákonníka priznáva veriteľovi právo požadovať nielen vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, ale zároveň aj právo na úroky z úveru za stav absencie požičanej sumy istiny. Veriteľ totiž až do reálneho vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov nemá skutočnú možnosť disponovať týmito prostriedkami a stráca zisk. Splatnosťou úveru nezaniká povinnosť dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky, menia sa len podmienky, za ktorých je dlžník povinný uvedenú povinnosť splniť. Povinnosť dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky nie je novou povinnosťou, ktorú by dlžník

predtým nemal. Zmena podmienok potom spočíva v tom, že sa celá pohľadávka stáva splatnou na žiadosť veriteľa bez ohľadu na dohodnutú lehotu vrátenia. Názor, podľa ktorého veriteľovi prináleží úrok za úver za skutočnú dobu užívania poskytnutých peňažných prostriedkov, teda do doby skutočného vrátenia úveru veriteľovi, vyslovili viaceré krajské sudy, na rozhodnutia ktorých žalobkyňa vo svojom odvolaní poukázala. Účelom ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka je poskytnúť veriteľovi právne prostriedky na jeho ochranu pre prípad omeškania dlžníka s plnením splátok, nie zhoršenie postavenia veriteľa oproti postaveniu, ktoré mal pred uplatnením práva podľa § 565 OZ, hoci aj v prípade spotrebiteľskej zmluvy. Bolo by nelogické a v rozpore s dobrými mravmi požadovať od dlžníka, ktorý neplní svoje zmluvné a zákonné povinnosti, menej ako od toho, ktorý ich plní v súlade so zmluvou o úvere, resp. so zákonom. Ústavný súd SR v rozhodnutí, na ktoré vo svojom rozhodnutí poukázal súd prvej inštancie, neposudzoval nárok na zmluvné úroky po vyhlásení mimoriadnej splatnosti, ale len konštatoval, že rozhodnutiami súdov prvej a druhej inštancie nedošlo k porušeniu ústavných práv dlžníkov na spravodlivý proces. Ďalej zdôraznila, že úroky za úver predstavujú odmenu za užívanie istiny, nie sú súčasťou sankčného mechanizmu, a preto nezávisle od úrokov z omeškania ich možno požadovať aj po splatnosti úveru. V súvislosti s povolením splácania priznaného nároku namietala výšku splátok, keďže podľa žalobkyne je táto neprimerane nízka. Súd prvej inštancie neprihliadol na právo žalobcu na splatenie dlhu v primeranej dobe, keď prihliadal výslovne len na pomery na strane žalovaných. Za predpokladu riadneho a včasného splácania žalovanými by len suma vo výške 25.203,13 € bola splácaná dlhšie ako 10 rokov. Uvedené je neprijateľné, nakoľko sa uvedená suma sa naďalej úročí a celková výška dlžnej sumy tak narastá. Navyše, sociálne a finančné pomery žalovaných sa môžu meniť v priebehu splácania a žalovaní by mali vyvinúť maximálne úsilie na túto zmenu. Navrhla tak výšku splátok aspoň 400 € mesačne. Ďalej navrhla, aby súd prvej inštancie opravil I. výrok rozsudku v rozsahu plynutia doby, od ktorej súd priznal žalobkyni úrok z omeškania. Mala za to, že vo v I. výroku došlo k chybe v písaní keď súd priznal úrok z omeškania „od 9.2.2016 do zaplatenia“ a správne malo byť uvedené „od 9.2.2015 do zaplatenia“. Táto chyba jasne vyplýva z odseku č. 23 odôvodnenia rozsudku, kde súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyni priznal úrok z omeškania z dlžnej sumy odo dňa nasledujúceho po dni mimoriadnej splatnosti úveru, konkrétne odo dňa 9.2.2015. Žiadala, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok, tak že žalobkyni prizná zmluvný úrok vo výške 6,59 % za úver po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru do 31.1.2016 vo výške 1.694,10 € a tiež nárok na zmluvný úrok vo výške 6,59 % ročne za úver zo sumy 24.188,79 € od 1.2.2016 až do zaplatenia a zároveň zmenil výšku splátok na sumu minimálne 400 €. V prípade ak by odvolací súd dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na zmenu rozsudku, aby v napadnutom rozsahu rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Žalovaní sa k podanému odvolaniu nevyjadrili.

6. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobkyne ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d/, f/, h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

7. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, pri akých výrokoch rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať (§ 379 CSP).

8. Odvolaním bol napadnutý rozsudok v časti lehoty na plnenie uloženej peňažnej povinnosti (splátky) a vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, preto rozsudok v odvolaní nenašiel časti sa stal právoplatným a v odvolacom konaní nebol preskúmaný.

9. Rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pokiaľ dospel k záveru, že bez ohľadu na zmluvné dojednanie účastníkov zmluvy o úvere patrí veriteľovi zmluvný úrok iba do doby predčasnej splatnosti úveru a v dôsledku tohto nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal potrebné dôkazy na preukázanie, v akom rozsahu je žalobou uplatnený nárok na zaplatenie zmluvných úrokov vo výške 6,59 % ročne zo sumy úveru 24.188,79 € od doby mimoriadnej splatnosti až do zaplatenia úveru dôvodný, teda rozhodol vo veci predčasne, na základe nedostatočne zisteného

skutkového stavu a došlo tým k naplneniu dôvodu pre zrušenie rozsudku v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. c/ CSP.

10. V prejednávanom spore bola zmluva o úvere uzavretá dňa 20.12.2011 podľa § 497 a nasledujúcich Obchodného zákonníka, ktorá je zároveň zmluvou o spotrebiteľskom úvere v zmysle zák. č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy.

11. Podľa ust. § 497 Obchodného zákonníka, zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

12. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že zmluva o úvere zakladá medzi zmluvnými stranami záväzkový vzťah, ktorý sa bez ohľadu na povahu účastníkov bude vždy spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka (tzv. absolútny obchod - § 261 ods. 1 písm. d/). Zmluva o úvere je konsenzuálnym kontraktom, takže na vznik záväzkového právneho vzťahu z tejto zmluvy postačuje dohoda zmluvných strán o podstatných častiach zmluvy. Za tieto podstatné náležitosti treba považovať záväzok veriteľa poskytnúť na požiadanie dlžníka v jeho prospech peňažné prostriedky, určenie sumy (limitu) týchto peňažných prostriedkov, záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky.

13. Základné ustanovenie každého zmluvného typu má kogentný charakter (§ 263 ods. 2), preto je vylúčené, aby sa zmluvné strany v zmluve o úvere dohodli na bezúročnom poskytnutí peňažných prostriedkov.

14. Podľa § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššie prístupnej výške ustanovenej zákonom, alebo na základe zákona. Ak úroky nie sú takto určené, je dlžník povinný platiť obvyklé úroky požadované za úvery, ktoré poskytujú banky v mieste sídla dlžníka v čase uzavretia zmluvy. Ak strany dojednávajú úroky vyššie, než prípustné podľa zákona alebo na základe zákona, je dlžník povinný platiť úroky v najvyššie prípustnej výške.

15. Záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak lehota na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov je dlhšia ako rok, sú úroky splatné koncom každého kalendárneho roka. V čase keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých finančných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú (§ 503 ods. 1 Obchodného zákonníka).

16. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že Obchodný zákonník nemá priamu úpravu, z ktorej by vyplývalo, či veriteľovi patria zmluvné úroky v prípade predčasného zosplatnenia úveru iba do okamihu tohto zosplatnenia alebo mu tieto patria až do doby konečného vrátenia peňažných prostriedkov dlžníkom.

17. V prejednávanej veci vznikol záväzok žalovaného zo zmluvy o úvere, uzatvorenej podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Táto zmluva s ohľadom na skutočnosť, že dlžník ako jedna zo strán tejto zmluvy nebol podnikateľom, je zmluvou spotrebiteľskou v zmysle § 52 a nasl. OZ, preto sa na právny vzťah, ktorého účastníkom je spotrebiteľ, vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva (§ 52 ods. 2 OZ).

18. Súdna prax otázku doby, na ktorú sa dojednávajú úroky a úroky z omeškania v minulosti už riešila a zaujala v nej názor, že rozhodovacia prax aj právna literatúra je zajedno v tom, že úroky dohodnuté pri poskytnutí peňažnej pôžičky predstavujú odplatu (odmenu) za užívanie požičanej istiny.

19. Ani ust. § 658 ods. 1 OZ a iné ustanovenia Občianskeho zákonníka či iného právneho predpisu nestanovujú, na akú dobu možno pri peňažnej pôžičke dohodnúť úroky. Uvedené ustanovenie zakotvuje iba možnosť sa pri peňažnej pôžičke na týchto úrokoch dohodnúť; o dobe, na ktorú tak možno urobiť, mlčí. Vzhľadom k tejto dikcii, ktorá neobsahuje jednoznačný príkaz či zákaz vo vzťahu k vymedzeniu predmetnej doby, ako i k jeho povahe, z ktorej nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť, je možné vyvodiť záver, že ide o ustanovenie dispozitívnej povahy, ktoré zmluvné strany nijako neobmedzuje v možnosti upraviť si obsah ich úrokového záväzkového právneho vzťahu v rámci zmluvnej autonómie

(pokiaľ ide o dobu, na ktorú sa úroky dojednávajú). Nemožno teda vylúčiť, aby si strany pri peňažnej pôžičke dohodli úroky i za dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná (do jej faktického vrátenia veriteľovi), teda i za dobu, v ktorej sa dlžník prípadne ocitne v omeškaní so splnením svojho záväzku tým, že istinu v dohodnutej dobe splatnosti veriteľovi nevráti.

20. Tomuto záveru zodpovedá i to, ako sú právnou teóriou a rozhodovacou praxou súdov všeobecne prijímané inštitúty zmluvných úrokov a úrokov z omeškania, ktoré oboje sú príslušenstvom pohľadávky, avšak majú odlišné funkcie a je treba ich odlišovať. Zatiaľ čo zmluvné úroky sú odmenou za užívanie istiny, úroky z omeškania predstavujú zákonnú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od zmluvného úroku ich môže veriteľ požadovať, aj keď neboli dohodnuté (§ 517 ods. 2 Obč. zákonníka). Pritom platí, že môžu existovať vedľa seba.

21. Uvedenou problematikou sa vo svojom rozhodnutí 5Cdo/42/2020 zo dňa 16.6.2020 zaoberal aj Najvyšší súd SR, ktorý uviedol: „Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednávania, t.j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojedanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednávania, ktoré umožňuje navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojedanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojedanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 OZ. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednávania nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody. Dovolací súd dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

22. Odvolací súd odkazujúc na toto rozhodnutie dovolacieho súdu zároveň dodáva, že poskytnutie finančných prostriedkov veriteľom dlžníkovi v rámci úveru má za následok absenciu týchto peňažných prostriedkov u veriteľa, a teda veriteľ nemá možnosť s týmito peňažnými prostriedkami nakladať v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ani tvoriť účel podnikateľskej činnosti, t.j. zisk. Takýto stav nepochybne trvá nielen počas doby, v ktorej má dlžník úver splácať v zmysle dohodnutej doby splátok, ale aj v čase po jeho zosplatnení. Nemožno teda v rámci zmluvnej voľnosti účastníkov úverového vzťahu vylúčiť dohodu účastníkov, podľa ktorej má dlžník povinnosť zaplatiť veriteľovi úrok aj za obdobie po zosplatnení úveru. Opačný výklad by mohol vyvolať absurdnú situáciu, keby sa dlžník porušením svojich zmluvných povinností splácať úverové splátky dostal do výhodnejšej pozície, v ktorej by napriek nevráteniu peňažných prostriedkov mal tieto vo svojej dispozícii naďalej bez povinnosti uhradiť odmenu

za ich poskytnutie, t.j. zaplatiť veriteľovi úrok aj za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru vyvolanom porušením zmluvných povinností dlžníkom.

23. S poukazom na tieto dôvody považuje odvolací súd za predčasný, a teda aj nesprávny záver súdu prvej inštancie o tom, že žalobkyni ako veriteľovi z úverového vzťahu bez ďalšieho nepatrí nárok na zaplatenie zmluvných úrokov za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru.

24. Keďže súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho záveru, v zmysle ktorého bez ďalšieho po vyhlásení predčasnej splatnosti žalobkyni ako veriteľovi nepatrí zmluvný úrok z úveru, nevykonával dokazovanie na posúdenie dohody ohľadne doby, do ktorej bol dohodnutý zmluvný úrok z úveru, preto v ďalšom konaní bude jeho povinnosťou zamerať dokazovanie na zisťovanie tejto dohody, ktorá je rozhodujúca z hľadiska určenia doby, za ktorú žalobkyni patria zmluvné úroky.

25. Zároveň je treba mať na zreteli, že v zmysle § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy síce nesmú obsahovať neprijateľné podmienky, to však neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky boli vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané, keďže úroky z úveru predstavujú cenu za poskytnuté plnenie.

26. Treba dať za pravdu odvolateľke v tom, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, že by veriteľovi patrili zmluvné úroky z úveru iba do vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, teda do uplatnenia jeho práva podľa ust. § 565 OZ.

27. Žalobkyňa vymedzením odvolacieho dôvodu proti napadnutému výroku o lehote na plnenie peňažnej povinnosti učinila predmetom odvolacieho prieskumu tiež správnosť procesného postupu súdu prvej inštancie súdu z hľadiska rešpektovania jej práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia v tejto časti (§ 365 ods. 1 písm. b/ CSP).

28. Podľa ust. § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

29. Už skoršia judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania, majúca za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S týmto názorom sa stotožnil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (por. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania, v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu SR R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v procesnej úprave, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. I naďalej teda z pohľadu odvolacích dôvodov nepreskúmateľnosť rozhodnutia predstavuje nesprávnosť postupu súdu, ktorým sa odníma strane sporu možnosť uskutočňovať jej procesné práva v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP (z hľadiska podmienok prípustnosti dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP; do 30.6.2016 ust. § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) len v celkom ojedinelých (extrémnych) prípadoch, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (por. Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Za procesnú vadu konania podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP (§ 420 písm. f/ CSP) teda nemožno považovať to, že súd prvej inštancie neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (por. uznesenie NS SR sp. zn. 5 Cdo 84/2017 z 25.10.2017).

30. Podľa ust. § 232 ods. 2 až ods. 4 CSP, ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak.(3) Lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.(4)

Ak súd uložil povinnosť plniť opakujúce sa a v budúcnosti splatné dávky a splátky, vykonateľnosť týchto dávok a splátok sa spravuje poradím ich splatnosti, ak súd nerozhodne inak; súd môže rozhodnúť, že omeškanie s plnením jednej dávky alebo splátky má za následok splatnosť celého plnenia.

31. Procesná úprava ako hlavné (prioritné) pravidlo určuje, že v prípade povinnosti uloženej súdom, je túto povinný zaviazaný subjekt splniť do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výnimka z tejto zásady je založená na vlastnej úvahe súdu, že pokiaľ sa jedná o peňažné plnenie nemusí byť zaplatené do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia, ale v dlhšej lehote. Za takúto dlhšiu lehotu je pritom nad akúkoľvek pochybnosť potreba považovať i napriek výslovnému zneniu ust. § 232 ods. 3 posledná veta CSP, tiež plnenie vo forme splátok. Ani určenie povinnosti plniť v splátkach totiž fakticky nepredstavuje nič iné, ako len spôsob vyjadrenia dlhšej lehoty na plnenie, ktorý i keď zákon priamo neupravuje, výslovne s ním počíta ust. § 232 ods. 4 CSP a zodpovedá tiež účelu a zmyslu oprávnenia súdu určiť dlhšiu lehotu na plnenie, ktorým je zmiernenie ťaživého dopadu okamžitého a jednorazového plnenia na osobu zaviazanú povinnosťou plniť. Len výnimočne v odôvodnených prípadoch môže súd určiť dlhšiu ako zákonom určenú lehotu na plnenie. Každá takáto výnimka sa považuje za osobitnú (exkluzívnu) výhodu povinného (dlžníka), ktorá však nesmie neprimerane zasahovať do právoplatne priznaných práv oprávneného (veriteľa) Ten totiž má vždy zaručené právo na uspokojenie priznaných nárokov v narušených súkromnoprávných vzťahoch. Z tohto hľadiska ide o zabezpečenie a realizáciu práva na súdnu ochranu oprávneného a zákonných záruk na definitívnu nápravu narušeného právneho vzťahu. Uvedená exkluzivita povinného musí byť podložená zistením všetkých potrebných skutočností, ktoré by presvedčivo zdôvodnili záver súdu, že vzhľadom na povahu prejednávanej veci je vhodné určiť, že peňažné plnenie možno uskutočniť v splátkach (por. R 87/1966). Hľadiskami pre úvahu súdu, či sa má žalovanému, ktorému platobnú povinnosť určil, priznať výhoda splátok, budú najmä výška priznaného plnenia, platobná schopnosť žalovaného, žalovaným prejavovaná snaha o plnenie záväzku počas konania, možnosť žalobcu domáhať sa plnenia jednotlivých splátok v prípade ich nedodržania a skutočnosť, či by prípadné zdržanie sa v plnení súdom ustanovenej povinnosti nedodržaním jednotlivých splátok nebolo v riešenom prípade vzhľadom na osobné pomery žalobcu príliš ťaživé (por. R V/1968). Pritom je potrebné zohľadniť, že výška splátok musí odrážať nielen osobné pomery žalovaného, ale tiež zodpovedať výške priznaného plnenia tak, aby k uspokojeniu žalobcu došlo v primeranej dobe. V opačnom prípade by došlo k narušeniu vyváženosti záujmov oboch účastníkov v smere faktického popretia právoplatne priznaných práv či k možnému vzniku inej ujmy na oprávnených záujmoch žalobcu (por. rozsudok NS SR sp. zn. 7 Cdo 116/2012 z 18.3.2013).

32. Súd prvej inštancie k výroku rozsudku, ktorým na plnenie určil žalovaným splátky vo výške 200 € sa obmedzil len na konštatovanie, že tak urobil vzhľadom na príjmy a výdavky, pričom zohľadnil, že splátka je vyššia ako pôvodná. V odôvodnení svojho rozhodnutia však neozrejmil, z akých dôkazov a z akých konkrétnych zistení z nich vyplývajúcich, takýto skutkový záver vyvodil, pričom z obsahu spisu je zrejmé, že takýto dôkaz vo svojom rozhodnutí ani nemohol zmeniť, pretože žalovaný 1/ žiadne dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia, že dlh vie zaplatiť len v splátkach, nepredložil.

33. V rozpore s ust. § 220 ods. 2 CSP pritom v odôvodnení neuviedol pri riešení otázky lehoty plnenia, aké skutočnosti mal relevantnými dôkazmi preukázané z ktorých vo svojom rozhodnutí o lehote plnenia vyšiel, a rovnako ani akými úvahami sa pri právnom posudzovaní tejto otázky, predovšetkým v kontexte už odvolacím súdom vyjadrených, rozhodovacou praxou uznávaných hľadísk, riadil. Jeho vysvetlenie, prečo určil len na základe nepodložených tvrdení žalovanému na plnenie dlhšiu ako zákonnú lehotu (najmä pri chýbajúcich listinných dôkazoch) neodráža výnimočnosť prípadu, nespĺňa požiadavku odôvodnenosti takéhoto opatrenia a predovšetkým nereflektuje už odvolacím súdom zmienené, rozhodovacou praxou uznávané hľadiská a požiadavku ich komplexného hodnotenia. Tento nedostatok odôvodnenia možno bezpochyby považovať za už zmienenú celkom ojedinelú situáciu (extrém) pri odôvodňovaní rozhodnutia a nie iba nespokojnosť odvolateľa so zdôvodnením. Z pohľadu uplatneného odvolacieho dôvodu je pre tento nedostatok rozhodnutie súdu prvej inštancie o určení dlhšej lehoty na plnenie nepreskúmateľným, čo zakladá nesprávnosť postupu súdu, ktorým sa odníma strane sporu možnosť uskutočňovať jej procesné práva, a tým dôvodnosť odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

34. Odvolací súd preto rozsudok v odvolaní napadnutých výrokoch o lehote na plnenie a zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti zrušil postupom podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b/, c/ CSP a v zmysle ust. § 391 ods. 1 CSP vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

35. Úlohou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní bude posúdiť nárok na zmluvný úrok v intenciách vyššie citovaného právneho názoru Najvyššieho súdu SR a vo veci opätovne rozhodnúť. Zároveň sa súd prvej inštancie vysporiada aj s námietkou žalobkyne voči výške súdom určených splátok dlžnej sumy a taktiež návrhom na opravu rozsudku uplatneného v odvolaní.

36. O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej.

37. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).